

Nettportal for legemiddelanalyser

Inntil nå har det ikke eksistert noen landsomfattende oversikt over hvilke legemiddel- og rusmiddelanalyser som utføres ved norske laboratorier. Nå lanseres Farmakologiportalen, fagmiljøets egen oversikt over slike analyser.

Kliniske farmakologer i Norge foretok i 2012/13 en landsomfattende kartlegging av den klinisk-farmakologiske analysevirk somheten. Kartleggingen omfattet både private og offentlige laboratorier, og alle analyser av eksogene substanser (hovedsakelig legemidler og rusmidler) i alle typer biologiske materialer (serum, fullblod, urin, hår og spitt m.m.) ble registrert (1, 2). Slike oversikter kan være nytte verktøy for både laboratoriene og rekvisitene, men de blir dessverre raskt utdatert.

Over 50 laboratorier her i landet tilbyr klinisk-farmakologiske analyser. Ved mange av disse endres analyserepertoaret raskt, i takt med at nye lege- og rusmidler tas i bruk. For å holde en fortløpende oversikt over denne utviklingen trengs en samhandlingsplattform på nett. I mars 2015 lanserer derfor Norsk forening for klinisk farmakologi Farmakologiportalen (3). Her finner man en felles oppdatert farmakologisk analyseoversikt for norske laboratorier, med både søkefunksjon og listevisning for substanser, laboratorier og fagstoff. Her kan man til enhver tid finne ut hvilke legemiddel- og rusmiddelanalyser som tilbys og hvor.

Finansiering og eierskap

Inspirasjonen til Farmakologiportalen er hentet fra Genetikkportalen, en norsk portal for medisinsk-genetiske analyser (4). I likhet med denne er den tekniske utviklingen av Farmakologiportalen finansiert av Den

norske legeforenings fond for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet.

Norsk forening for klinisk farmakologi står som ansvarlig eier og dekker driftsutgiftene. En redaksjonsgruppe, som består

«Det er klima for samarbeid i det klinisk-farmakologiske fagmiljøet i Norge, og Farmakologiportalen vil bidra til å utvikle dette samarbeidet videre»

av overlever fra alle de åtte klinisk-farmakologiske laboratoriene i Norge, har det faglige ansvaret for databasestrukturen og innholdet i portalen, mens hvert enkelt laboratorium har ansvar for å holde sitt eget analyserepertoar oppdatert.

Innhold

Allerede nå inneholder Farmakologiportalen en søkerbar oversikt over legemiddel- og rusmiddelanalyser som utføres i Norge.

Hvis man f.eks. lurer på om noen her i landet analyserer amiodaron (Cordarone) eller flekainid (Tambocor) i serum, kan man søke ved bruk av legemiddelnavn eller handelsnavn og finne ut at disse analyseres i henholdsvis Tromsø og Trondheim. Eller man kan lete etter laboratorier som analyserer nye psykoaktive stoffer, som metylbenzodioksylybutanamin (MBDB) og metylenedioksyprovaleron (MDPV) i urin, og finne at disse analysene utføres ved henholdsvis Oslo universitetssykehus og Folkehelseinstituttet.

I tillegg kan man, ved å klikke på en analyse, få opp laboratoriespesifikke detaljer om denne. Man kan f.eks. finne ut hva slags metode som benyttes i Bergen ved analyse av pregabalin i urin, og man kan se hvor stort prøvevolum som er nødvendig. Det er også mulig å klikke seg inn på det aktuelle laboratoriet og se hele analyserepertoaret samlet.

Fremtiden

Det er klima for samarbeid i det klinisk-farmakologiske fagmiljøet i Norge, og Farmakologiportalen vil bidra til å utvikle dette samarbeidet videre. Norsk forening for klinisk farmakologi håper innen kort til å enes om felles nasjonale referanseområder for legemiddelanalyser i serum/blod og presentere disse i portalen, med tilhørende omforente brukerhåndbokstekster for hver substans. Dette vil gjøre det mulig å bruke Farmakologiportalen som nasjonalt oppslagsverk når man lurer på hvordan prøver skal tas (prøverør, tidspunkt etc.) og hvordan analysesvarene skal fortolkes. En slik funksjonalitet kan trolig – helt eller delvis – etter hvert erstatte mange laboratorieters egne brukerhåndbøker.

Vi har også et ønske om at Farmakologiportalen blir knyttet opp mot Norsk laboratoriekodeverk, et nasjonalt kodeverk for laboratorieanalyser og undersøkelser (5). Dette vil sikre at alle laboratorier anvender korrekte og likelydende navn på klinisk-farmakologiske analyser etter hvert som de kommer til samt at tildeling av analysekoder vil kunne gjennomføres uten at det oppstår duplikater eller feilaktige synonymer.

Vi håper også at Farmakologiportalen kan bli en tumleplass for fagmiljøet, med integrert lenke til Norsk forening for klinisk farmakologi nasjonale månedlige nettbaserte internundervisning, og et sted der man kan dele relevant fagstoff, både internt mellom laboratoriene og eksternt for andre interesserte. Farmakologiportalen kan bli en verdifull ressurs for klinisk farmakologi

Farmakologiportalen. Illustrasjon: Kantega

i Norge. Hvem vet - kanskje utvides den også til å omfatte våre naboland? Farmakologien kjenner ingen grenser!

Vi takker Reine Linjer for kravspesifikasjon og for kreative innspill i idéfasen til portalen og Kantega for kreativitet og en utmerket teknisk utforming.

Tormod Karlsen Bjånes

tormod.karlsen.bjanes@helse-bergen.no

Andreas Austgulen Westin

Tormod Karlsen Bjånes (f. 1978) er konstituert avdelingsoverlege ved Laboratorium for klinisk biokjemi, Seksjon for klinisk farmakologi, Haukeland universitetssykehus, styremedlem i Norsk forening for klinisk farmakologi og webredaktør i Farmakologiportalen.

Forfatter har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Andreas Austgulen Westin (f. 1977) er overlege ved Avdeling for klinisk farmakologi, St. Olavs hospital, styremedlem i Norsk forening for klinisk farmakologi og webredaktør i Farmakologiportalen.

Forfatter har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Litteratur

1. Westin AA, Larsen RA, Espnes KA et al. Legemiddelanalyser i Norge. Tidsskr Nor Legeforen 2012; 132: 2382–7.
2. Westin AA, Espnes KA, Larsen RA et al. Rusmiddelanalyser i Norge. Bioingenøren 2014; 2: 17–22. www.nito.no/dm/public/385427.PDF (22.12.2014).
3. Farmakologiportalen. www.farmakologiportalen.no (9.3.2015).
4. Genetikkportalen. www.genetikkportalen.no (9.3.2015).
5. Helsedirektoratet. Norsk laboratoriekodeverk. <https://helsedirektoratet.no/helsefaglige-kodeverk/laboratoriekodeverket> (22.12.2014).

Mottatt 21.12. 2014, første revisjon innsendt 28.12. 2014, godkjent 9.3. 2015. Redaktør: Erlend Hem.

 Engelsk oversettelse på www.tidsskriftet.no

Publisert først på nett.